

Juryrapport van de Zenobia Essayprijs 2016

Vijf inzendingen werden voorgelegd aan een jury bestaande uit dr. Mathieu de Bakker, prof. dr. Maaike van Berkel, dr. Johan Weststeijn, dr. Robbert Woldering en prof. dr. Eric Moormann (voorzitter en rapporteur). Rosa van Gool heeft de jury bijgestaan. Anders dan bij vorige edities van de essayprijs waren de inzendingen niet door juryleden voorgedragen, maar ging het om spontaan ingezonden stukken. Het aantal inzendingen is daarom misschien minder groot dan voorgaande jaren, maar toch was er ook dit jaar een mooi divers deelnemersveld:

- Medeoprichter van de Stichting Zenobia, de classicus Diederik Burgersdijk, werd maar liefst tweemaal genomineerd door anderen. Een Engelstalig wetenschappelijk artikel analyseert de manier waarop de 4de-eeuwse schrijver Ammianus Marcellinus de barbaarse Hunnen en Alanen beschrijft, zonder eigenlijk echt iets van hen te weten. In een Nederlands stuk worden de visies van Livius en Vergilius aan het einde van de 1ste eeuw v.Chr. op de Punische Oorlogen van meer dan twee eeuwen eerder en de rol daarin van Sicilië belicht. Deze bewerking van een lezing op de Zenobiadag 2013 gaat over de mix van memoria en geschiedenis.
- Van classica Inger Kuin is er een Engelstalig discussieartikel over humor en de grenzen van toelaatbaarheid daarvan in cartoons. De auteur onderzoekt de moderne problematiek rondom Mohammedcartoons aan de hand van Lucianus en de omgang met grappen over goden in de oudheid. Kuin stelt dat kunstenaars ver mogen gaan in het bekritisieren van hun eigen omgeving en personen of gebeurtenissen daarbinnen, maar dat spot van buitenaf al snel neerbuigend overkomt.
- De filosofe Khadija al Mourabit begint haar prikkelende essay met een anecdote over verbazing van een Nederlandse man dat zij, van oorsprong Marokkaanse, filosofie studeert. Vervolgens gaat zij in op de volgens haar te sterk masculien en westers ingestelde filosofie en verwijst zij naar bijdragen uit de wereld van de Islam.
- Oud-historica Karla de Roest tenslotte belicht de functie van de grafheuvel in Marathon als *lieu de mémoire*: de veldslag van 490 heeft op allerlei manieren, van oudheid tot heden, inspiratie geleverd om aan deze herinneringsplaats een bijzondere invulling te geven.

De jury heeft alle bijdragen met plezier gelezen, maar ziet ook verschillen in de aard van de stukken. Van een zuiver wetenschappelijk betoog tot een meer uit de losse pols geschreven discussiestuk. De confrontatie tussen de westerse klassieke wereld en die van het omringende 'oosten', die voor Zenobia zo belangrijk is, komt niet in alle stukken even sterk uit de verf. De bijdragen bevatten alle aanknopingspunten met betrekking tot de oost-westproblematiek, maar in sommige artikelen wordt deze spanning in mindere mate uitgediept, omdat de nadruk sterker ligt op bijvoorbeeld tekst- of materiaalanalyse.

Met name de essays van al Mourabit en Kuin stellen de confrontatie van oost en west duidelijk centraal. Beide artikelen poneren een prikkelende en originele these. Eén essay vond de jury unaniem het best uitgewerkt en onderbouwd, en daardoor het meest overtuigend. De jury heeft besloten om de Zenobia Essayprijs 2016 toe te kennen aan Inger Kuin voor haar artikel *Inside Jokes. Lucian, Tatian and Mohamed cartoons*.

Kuin zet de lezer aan het denken, zowel over moderne cartoons als over grappen uit de oudheid, en daarmee over de vraag wat kwetsend is en wat niet. De zeer actuele onderwerpkeuze en Kuins vaardige pen verlenen het essay een grote levendigheid en urgentie. Bovendien illustreert Kuin hoe de oudheid ook vandaag de dag nog een waardevolle spiegel kan vormen om te reflecteren op moderne problematiek, en in het bijzonder op botsingen tussen culturen. Tot slot stroken de vlotte stijl en toegankelijke vorm van Kuins artikel, dat eerder op het internet gepubliceerd werd, goed met de doelstelling van Stichting Zenobia om ook buiten de academie de geschiedenis van oost en west te belichten.